

VY_32_INOVACE_023

VÝUKOVÝ MATERIÁL zpracovaný v rámci projektu EU peníze školám

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Registrační číslo projektu: CZ. 1.07. /1. 5. 00 / 34. 0696

Šablona: III/2

Název: Česká státnost - prezentace

Vyučovací předmět: Občanská nauka

Ročník: 2.

Autor: Ing. Jiří Franc

Ověřeno ve výuce dne: 01. 10. 2012

Třída: 2.C

Česká lesnická akademie Trutnov, střední škola a vyšší odborná škola

- **Anotace:** prezentace seznamuje s problematikou české státnosti, jejími nositeli, historickým vývojem a její moderní podobou. Závěr prezentace přináší přehled Státních svátků ČR s krátkým zdůvodněním jejich významu.

Prezentace obsahuje motivační otázky pro žáky, vyžaduje jejich aktivní zapojení do probíraných témat. Zjištění odpovědí vyžaduje jak práci s vlastní prezentací, tak využívání volně dostupných zdrojů informací.

Prezentace obsahuje ilustrativní obrazové materiály.

Součástí prezentace je seznam použitých informačních pramenů.

- **Autor:** Ing. Jiří Franc
- **Jazyk :** Čeština
- **Očekávaný výstup :** společenskovědní vzdělávání, ...
- **Speciální vzdělávací potřeby :** žádné
- **Klíčová slova :** státnost, vývoj české státnosti, moderní česká státnost, státní svátky
- **Druh učebního materiálu:** prezentace
- **Druh interaktivity:** výklad
- **Cílová skupina:** žák
- **Stupeň a typ vzdělávání:** středoškolské odborné vzdělávání
- **Typická věková skupina:** 15 - 19 let

Státnost

- Státnost je **myšlenková** (ideová) **podstata státu**, obecně by měla mít následující **náplň**:
 - **Vědomí sounáležitosti** občanů na nějakém území
 - **Existenci historické tradice**
 - **Odhodlání stát udržet, dále rozvíjet**

Nositeli státnosti jsou výrazné **vůdčí osobnosti**, udržovateli pak „**řadoví**“ **občané!**

Česká státnost

- České státnosti se velmi srozumitelně věnoval např. významný český filosof **prof. Milan Machovec (1925-2003)**.
- V rozsahem nevelké knize *Česká státnost* označil za **klíčové osobnosti** při utváření myšlenky české státnosti:
 - **svatého Václava**
 - **Karla IV.**
 - **Františka Palackého**
 - **T. G. Masaryka**

Vývoj české státnosti

- První písemnou zmínku o státním útvaru (státu) na našem území najdeme v tzv. **Fredegarově kronice**
- **Franský kronikář zde v 7. století podal zprávu o Sámově říši**

Zpráva o Sámově „říši“, nejstarším západoslovanském státním útvaru

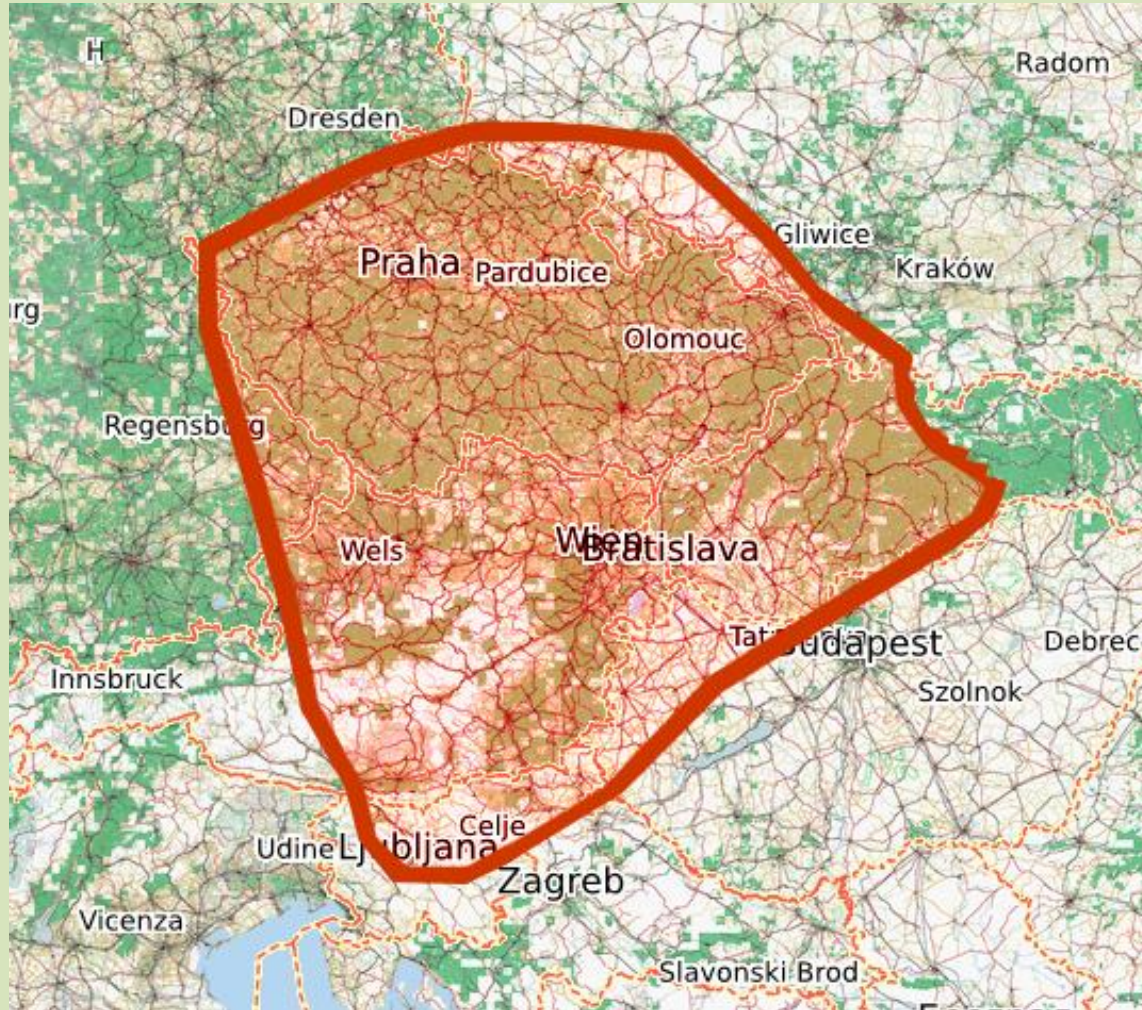
Čtyřicátého roku vlády Chlotarovy (pozn. 623-624) shromáždil člověk jménem Sámo, národností Frank z kraje Senonago větší počet kupců a vypravil se obchodovat ke Slovanům, zvaným Vinidé. Slované se již počali bouřit proti Avarům zvaným Hunové a jejich králi – kaganovi.

Vinidové byli již od dřívějška befulci Hunů, neboť když Hunové s vojskem válčili proti nějakému národu a stáli s celým svým vojskem před táborem, Vinidé bojovali: jestliže se schylovalo k vítězství, tu Hunové v touze zmocnit se kořisti vyráželi, jestliže však byli Vinidé byli přemáháni, opřeni o pomoc Hunů nabývali nových sil. Befulci byli Huny nazýváni proto, poněvadž v bitvě tvořili dvojitý šik, postupující před Huny.

Hunové přicházeli po jednotlivé roky přezimovat ke Slovanům, ženy Slovanů a jejich dcery si brali do lože. Kromě jiných útlaků platili Slované Hunům daně. Synové Hunů, kteří byli zplozeni s ženami a dcerami Vinidů, nechtěli nakonec snášet křivdy a útisk. Odmítajíce vládu Hunů – jak jsem shora připomněl – začali se bouřit.

Když Vinidé s vojskem zaútočili proti Hunům, obchodoval [u Vinidů] Sámo, o kterém jsem se zmínil výše. I vytáhl s nimi ve vojsku a tam prokázal [Vinidům] proti Hunům takovou užitečnost, že to bylo hodno podivu, [neboť] nesmírné množství [Hunů] bylo pobito mečem Vinidů. Vinidé, když viděli Sámovu užitečnost, zvolili ho králem nad sebou a šťastně u nich vládl třicet pět let.³ Za jeho panování svedli Vinidé mnoho bojů proti Hunům a jeho radou a schopností Vinidé vždy nad Huny zvítězili. Sámo měl dvanáct žen z pokolení Vinidů, z nichž měl dvacet dva synů a patnáct dcer.

Předpokládaný rozsah Sámovi říše

„Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ing. Jiří Franc“

- V **9. století** vznikl na území jižní Moravy a v severozápadního Slovenska slovanský stát **Velká Morava**
- Dynastie **Mojmírovců** ho udržela cca 100 let
- V roce 863 přišla na Moravu **křesťanská misie Konstantina (Cyrila) a Metoděje** – sestavili písmo a šířili křesťanství ve staroslověněštině
- Díky křesťanské hierarchii a příkladům z okolních říší ("**jeden Bůh, jeden vládce, jeden panovník**") se ustanovil jednotný stát s jedinou panující dynastií
- **Čechové se od Velké Moravy odtrhli roku 895 a převzali myšlenku jednotného státu**

Velká Morava za Svatopluka I. (vládl v letech 870-894)

„Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ing. Jiří Franc“

- Od 9. století probíhal na území dnešních Čech při bojích mezi jednotlivými kmeny **proces sjednocování**.
- Nejsilnějším se ukázal být **kmen Čechů** a jeho **knížata z rodu Přemyslovců**.
- Své pravděpodobně nejsilnější protivníky – **Slavníkovce** **vyvraždili 28. září 995** na jejich hradišti u dnešní Libice nad Cidlinou.
- Během **10. – 12. století** se **přemyslovská knížata** za intenzivního soupeření uvnitř rodu **propracovala k dědičnému titulu českých králů**.

Pozn. V posledních desetiletích mezi historiky převládá názor, že Slavníkovci byli blízcí příbuzní Přemyslovců a v žádném případě nemohli být mocensky jejich konkurenty.

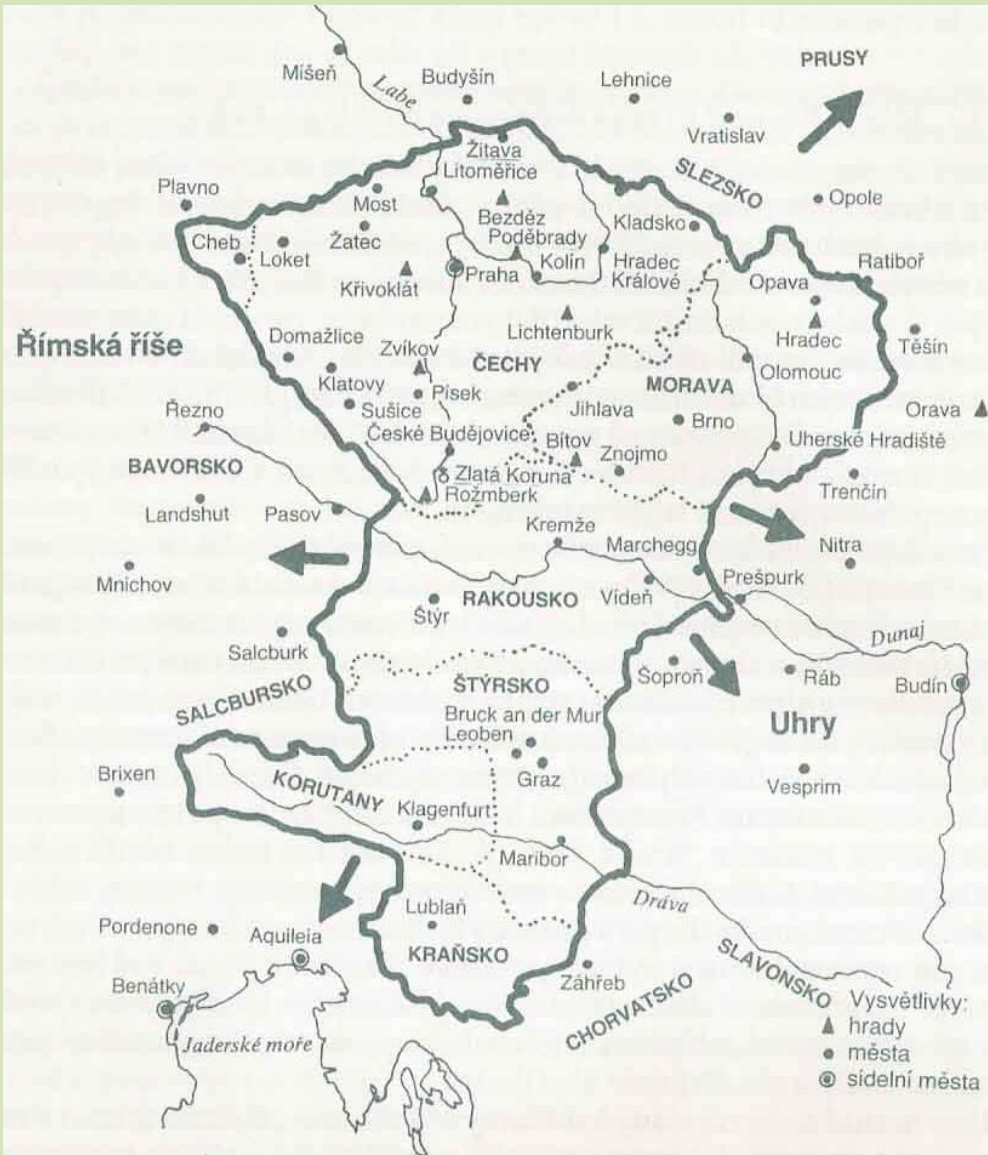
„Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ing. Jiří Franc“

Sousoší svatých Vojtěcha a Radima u Libice nad Cidlinou (foto Ing. Jiří Franc)

„Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ing. Jiří Franc“

- **Ve 13. století došlo ke stabilizaci českého státu a jeho hospodářskému rozvoji** (těžba stříbra, kolonizace německými osadníky, vznik měst).
- **Roku 1306 vymírá po meči rod Přemyslovců.**
- V letech **1310 – 1437 vládla dynastie Lucemburků** reprezentované jak obdobím míru a stability za **Karla IV.**, tak revolučním **obdobím husitských válek.**

Stav z roku 1272

Panství krále Přemysla II. Otakara

„Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ing. Jiří Franc“

„Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ing. Jiří Franc“

Země Koruny české za vlády Karla IV.

- Po **období interregna** úspěšně stabilizuje situaci **král Jiří z Poděbrad**, který na konci svého života nabídl královský titul představitelům **rodu Jagellonců**, kteří vládli v letech **1471-1526**.
- Osobou **Ferdinanda I. Habsburského** vstupuje roku **1526** na český trůn **dynastie Habsburků** a vládne dalších takřka 400 let **do roku 1918**, kdy odstoupil poslední císař Rakouska-Uherska **Karel I.**
- **28.10.1918 vzniká** na troskách Rakouska-Uherska **Československá republika.**

„Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ing. Jiří Franc“

- **První republika** je označení pro Republiku Československou v období **od roku 1918 do Mnichovské dohody roku 1938.**
- Během dvaceti let se tento nový demokratický stát zařadil **mezi nejvyspělejší země světa**, avšak nedokázal např. vyřešit **problémy národnostních menšin** (Němci, Maďaři, Poláci) nebo zcela odstranit cenzuru tisku
- **29.9.1938 - zabrání Sudet, vzniká Druhá republika.**

Území První republiky

- **Druhá republika** - oficiální název zněl **Česko-Slovenská republika**
- **Existovala 167 dnů** od října 1938 do 14. března 1939

- Okleštěné Česko-Slovensko je pak **15. března 1939** zabráno německým vojskem a vyhlášen **Protektorát Čechy a Morava**.
- Den předtím **Slovensko vyhlásilo nezávislost** a Maďarsko zabralo Podkarpatskou Rus a část jižního Slovenska.
- **1. září 1939 vypukla 2. světová válka**

„Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ing. Jiří Franc“

- **V květnu 1945 již nebylo Československo obnoveno v předválečných hranicích** – podkarpatská Rus připadla k Sovětskému svazu.
- **Hromadný odsun Němců** z celého území, což postihlo zejména Sudety.
- **V únoru 1948 uchočila moc Komunistická strana Československa** a země se stala totalitním státem a součástí sovětského bloku.

- **1968** – pokus o demokratizaci označovaný jako **Pražské jaro** ukončil **invaze vojsk Varšavské smlouvy** pod vedením Sovětského svazu (operace Dunaj)
- **1. ledna 1969**, se dosud unitární stát formálně změnil na **federaci dvou suverénních národních států**
 - **České socialistické republiky (ČSR)**
 - **Slovenské socialistické republiky (SSR)**
- **1969-89** období **normalizace** (pobyt sovětských vojsk)

Federální uspořádání

- **17.11. – 29.12. 1989 tzv. Sametová revoluce** – pád komunistického režimu – revoluce takřka bez násilí
- V letech **1990-92 vyústily spory o další podobu federace v rozpad společného státu** (v pořadí druhým)
- **1.1.1993** vznikla samostatná **Česká republika**

Moderní česká státnost

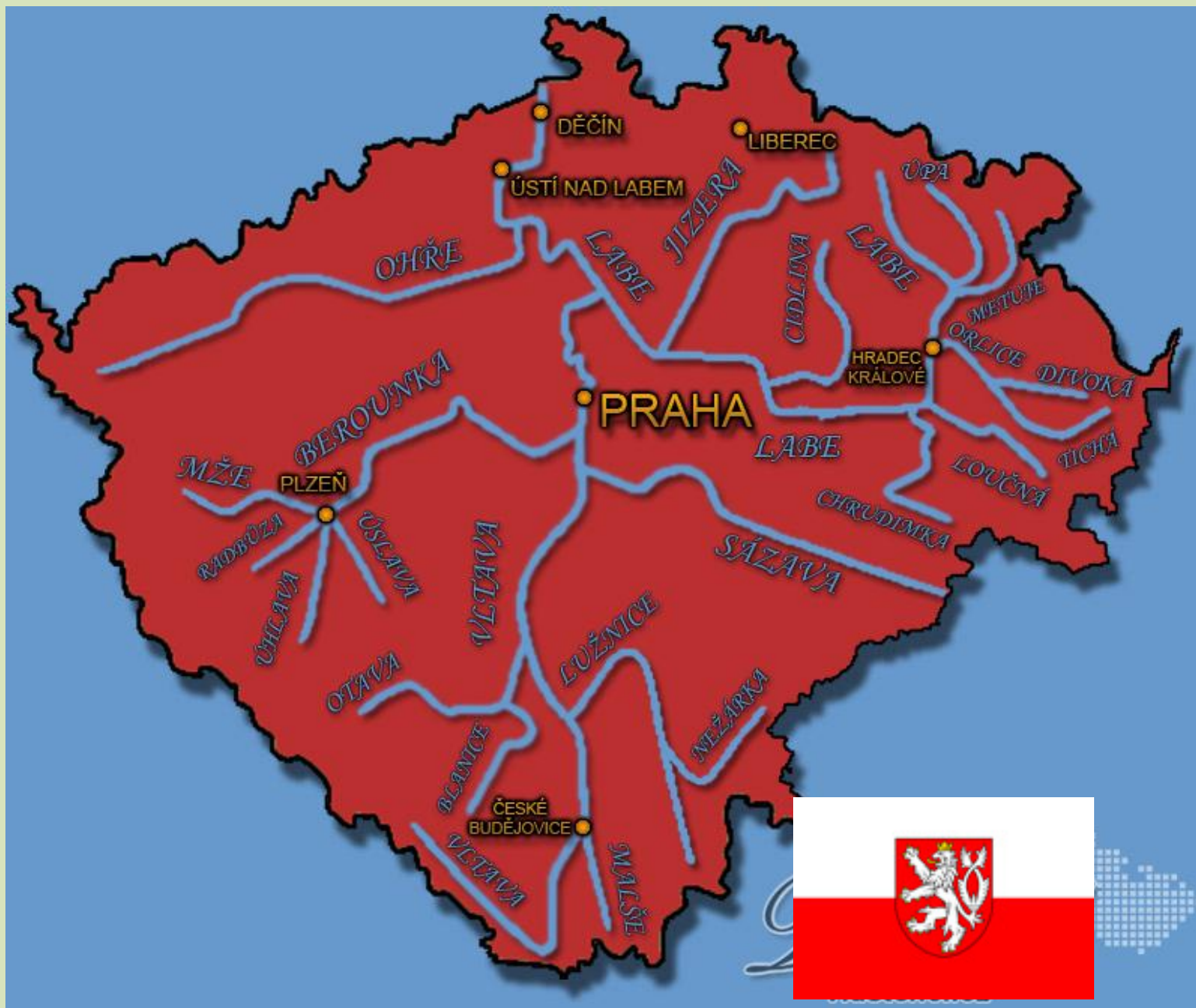
- Těsně před vznikem samostatné ČR se ve dnech **24.-25. 10. 1992** v Míčovně Pražského hradu konala **konference o myšlence české státnosti**
- Tehdejší **vědecká a intelektuální elita** naší země zde **charakterizovala hodnoty české státnosti** takto– viz další snímek:

- Nositelé sv. Václav, Karel IV., Hus, Komenský, TGM, Jan Patočka
- Přes tisíciletou tradici vznikla dnešní ČR vlastně **nechtěně** jako reakce na slovenské snahy o samostatný stát
- Naši současnost **spolutvořili Slováci, Němci a Židé**
- Dědíme **historii Československa** (pro Slováky je toto problém)
- Otázka **aspirací Moravy a Slezska** dosud nejasná
- **Demokracie, úcta k právu**
- **Odmítnutí nacionalismu, diktatury** (naše letitá zkušenost!!!)
- **Otevřenost sousedům a Evropě** (ČR mezi východem a západem)
- **Velkorysost k menšinám** (vždyť je nás jen cca 11 000 000!!!)

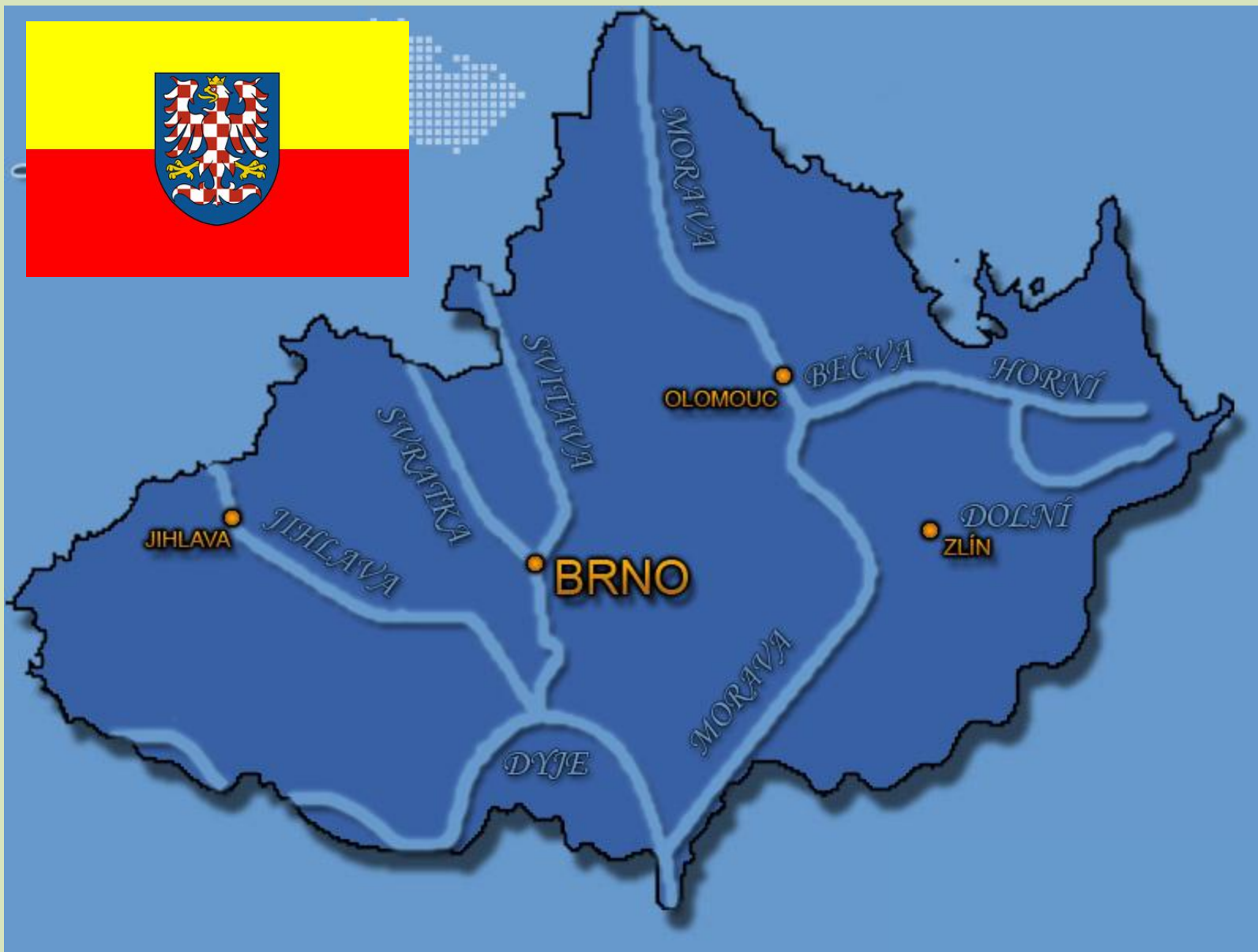
- **Preambule Ústavy České republiky shrnuje oficiální hodnoty moderní české státnosti!**

My, občané České republiky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, v čase obnovy samostatného českého státu, věrni všem dobrým tradicím dávné státnosti zemí Koruny české i státnosti československé, odhodláni budovat, chránit a rozvíjet Českou republiku v duchu nedotknutelných hodnot lidské důstojnosti a svobody jako vlast rovnoprávných, svobodných občanů, kteří jsou si vědomi svých povinností vůči druhým a zodpovědnosti vůči celku, jako svobodný a demokratický stát, založený na úctě k lidským právům a na zásadách občanské společnosti, jako součást rodiny evropských a světových demokracií, odhodláni společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství, odhodláni řídit se všemi osvědčenými principy právního státu, prostřednictvím svých svobodně zvolených zástupců přijímáme tuto Ústavu České republiky.

- **Česká republika (Česko) – vznik 1.1.1993**
 - Plocha **78 867 km²**
 - Počet obyvatel **10 505 445** (k 1.1.2012)
 - Hustota osídlení **133** obyvatel/km²
 - Státní forma **parlamentní republika**
 - Pořadí podle HDP (2010) **38. místo** ze 194 států
 - Pořadí podle HDI (2010) **28. místo** ze 169 států

„Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ing. Jiří Franc“

„Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ing. Jiří Franc“

„Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ing. Jiří Franc“

Státní svátky ČR

- **Státní svátek České republiky** je jeden z dnů vymezených z. č. 245/2000 Sb. o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu.
- **Státní svátky** na rozdíl od ostatních svátků **oslavují českou státnost**, zatímco ostatní svátky se vztahují na jiné významné historické události nebo na tradice.
- Státní svátky a ostatní svátky jsou dny pracovního klidu.

- **Státní svátky ČR:**
 - **1. leden – Den obnovy samostatného českého státu**
 - *vznik ČR 1.1. 1993 a roztržení Československa*
 - **8. květen - Den vítězství**
 - *oficiální konec druhé světové války 8. 5.1945*
 - **5. červenec - Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje**
 - *roku 863 vstoupili na Velkou Moravu*
 - **6. červenec - Den upálení mistra Jana Husa**
 - *6. 7. 1415 byl za hlásání svých názorů upálen v Kostnici (Konstanz)*

– **28. září - Den české státnosti**

- *28. 9. 935 zavražděn ve Staré Boleslavi na pokyn bratra Boleslava kníže Václav*

– **28. říjen - Den vzniku samostatného československého státu**

- *28. 10. 1918 oficiálně vyhlášena samostatná ČSR*

– **17. listopad - Den boje za svobodu a demokracii**

- *povstání českého studentstva po 15.11. 1939. Po pohřbu Jana Opletala, kterého zabili nacisté, následovalo uzavření českých vysokých škol, poprava 9 studentů a uvěznění 1200 v koncentračních táborech*
- *protikomunistická demonstrace v roce 1989 oslavující 50. výročí od 17. 11. 1939 rozehnána pořádkovou policií-impuls k pozdějšímu pádu totalitního komunistického režimu v Československu*

Otázky

1. Kdo byl prvním českým králem a kdy vládl?
2. Kdo byl prvním českým králem s dědičným titulem?
3. Které období vývoje Českého království označujeme jako interregnum?
4. Pokuste se zjistit jména některých osobností, které se podíleli na textu Ústavy ČR?
5. Doplňte k následujícím letopočtům události související s českou státností: 863; 1212; 1306; 1526; 1918; 1938; 1948; 1969; 1989; 1993
6. Uveďte hodnoty české státnosti

V prezentaci jsem využil následujících zdrojů:

- http://cs.wikipedia.org/wiki/Milan_Machovec
- <http://vlast.cz/>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%BD_st%C3%A1tn%C3%AD_sv%C3%A1tek
- <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-hvizdala.php?itemid=17014>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/St%C3%A1tn%C3%AD_ob%C4%8Danstv%C3%AD_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky
- http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rady/zakladni/stat_obc.html
- http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%BD_st%C3%A1tn%C3%AD_sv%C3%A1tek
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Historia_Francorum
- *Minulost našeho státu v dokumentech*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1971
- MACHOVEC, M., *Česká státnost*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2005
- DAVID, R., *Politologie*. 5. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2005
- <http://www.american-pictures.com/genealogy/descent/Gregor.of.Tours.htm>
- http://www.moraviamagna.cz/kroniky/k_fredeg.htm
- http://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_%C4%8Ceska
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Slavn%C3%ADkovci>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Druh%C3%A1_republika
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Pato%C4%8Dka
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_st%C3%A1t%C5%AF_sv%C4%9Bta_podle_indexu_lidsk%C3%A9ho_rozvoje
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_st%C3%A1t%C5%AF_sv%C4%9Bta_podle_HDP_na_obyvatele

„Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ing. Jiří Franc“